

KPA Pension klimatrapport 2019

I enlighet med Task force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD)
rekommendationer

KPA
PENSION

Innehållsförteckning

Förord	3
Inledning.....	4
Styrning.....	5
Ledning och organisation	5
Arbetet med att implementera TCFD.....	6
Strategi	7
Klimatrelaterade risker och möjligheter på kort, medellång och lång sikt.	7
Klimatrelaterade risker och möjligheters påverkan på organisationens affär och strategi.....	8
Motståndskraften hos organisationens strategier för olika klimatrelaterade scenarios.....	9
Scenarioanalys.....	10
Fortsatt arbete	11
Riskhantering	12
Identifiera och bedöma klimatrelaterade risker	13
Hantera klimatrelaterade risker.....	19
Riskhantering för sparandeförsäkring & kapitalförvaltning	20
Mål och mätetal.....	21
Fortsatt arbete	21
Klimatavtryck.....	22
Bilaga 1	24
Styrning	24
Strategi	24
Riskhantering.....	25
Mål & mätetal.....	26

Förord

Klimatfrågan är mer aktuell än någonsin då världen behöver minska koldioxidutsläppen för att nå klimatneutralitet år 2050. Den varma vintern 2019 och den varma sommaren 2018 med eldsvådor och värmeböljor satte viktiga samhällsfunktioner på prov och fick allvarliga konsekvenser för bland annat jordbruk och skogsnäring. Det är tydligt att vi behöver minska vår klimatpåverkan.

Vår skyldighet som pensionsbolag är att göra det vi kan för att bidra till omställning. Förväntningarna på finanssektorn att jobba mot Parisavtalets målsättningar ökar. Forskare menar att hållbara investeringar är en av de viktigaste åtgärderna för att nå målet, därför behöver hela branschen skärpa kraven för att inte negativa och icke reversibla effekter ska uppstå.

Under året var vi en av initiativtagarna till den nya alliansen UN convened Net-Zero Asset Owner Alliance. Tillsammans med några av världens största pensions- och försäkringsbolag åtar vi oss att placeringsportföljerna ska ha nettonollutsläpp av växthusgaser till år 2050.

Vi är övertygade om att våra investeringar kommer att påverkas av klimatförändringarna. En del förändringar har vi redan kunnat förutse, andra är oöverblickbara. Därför är det viktigt att styrelser och ledningar i de bolag vi investerar i lägger tid och resurser på att implementera en strategi för hur man bäst minimerar riskerna och drar nytta av möjligheterna.

För att ge oss mer förståelse för hur de bolag vi investerar i agerar för klimatomställningen ställde vi en hållbarhetsfråga till verkställande direktör på de svenska bolagsstämmor vi närvarade vid under 2019. Som en del i en ökad förståelse för klimatrelaterade risker väljer vi sedan tidigare bort investeringar i bolag vars omsättning till mer än 30 procent kommer från kol. Under 2019 beslutades också att inte investera i bolag där 10 procent eller mer av intäkterna kommer från oljesand. Vi halverade vår exponering mot energisektorn i den utländska aktieportföljen vilket bidrog till minskat koldioxidavtryck samtidigt som avkastningen ökade. Detta rimmar väl med vårt mål för egen verksamhet att ha noll nettoutsläpp till år 2030.

Som långsiktig investerare ser vi det som naturligt att bolag behandlar hållbarhetsrisker på samma sätt som andra finansiella- och affärsrelaterade risker och att de får samma prioritet i bolagets interna arbete och externa rapportering. Därför har vi valt att följa rekommendationer för redovisning av klimatrelaterade finansiella risker – Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD).

Precis som med det generella hållbarhetsarbetet handlar det om ett ständigt förbättringsarbete. Vi är övertygade om att det hjälper oss att bli mer hållbara och att det bidrar till en effektiv klimatomställning.

Britta Burreau

Britta Burreau,
verkställande direktör KPA AB
och KPA Pensionsförsäkring AB

Inledning

KPA Pension är pensionsbolaget för kommun- och regionanställda. Vår historia sträcker sig tillbaka till 1922 då vi startade som en gemensam pensionskassa för elva städer. Idag är vi ett modernt pensionsbolag som förenar god avkastning och låga avgifter med ett aktivt hållbarhetsarbete i alla delar i värdekedjan. Vi har två miljoner enskilda kunder och 1000 arbetsgivarkunder. Vi förvaltar pensionerna till bland annat lärare, sjuksköterskor, förskollärare, renhållningsarbetare och många andra anställda i kommuner, regioner och kommunala bolag.

Kort om TCFD

TCFD släppte sina rekommendationer i juni 2017. De arbetades fram på uppdrag av Financial Stability Board, och arbetsgruppen leddes av New Yorks tidigare borgmästare Michael Bloomberg. I februari 2020 var drygt 1000 organisationer registrerade som TCFD-supporters.

Rekommendationerna utgår från fyra nivåer:

- Styrning (eng. governance): syftar till att beskriva styrelsens och ledningens översikt av klimatrelaterade risker och möjligheter
- Strategi (eng. strategy): hur organisationens strategi och exempelvis finansiella planering kan komma att påverkas av klimatrelaterade risker och möjligheter, samt hur organisationen arbetar med scenario-analyser
- Riskhantering (eng. risk management): hur organisationens riskhanterings-system identifierar klimatrelaterade risker, samt hur organisationen hanterar dessa.
- Mål och mätetal (eng. metrics and targets): vilka mål och mätetal som organisationen använder sig av kopplade till klimatrelaterade risker och möjligheter, samt organisationens klimatavtryck.

Vi fortsätter ett redan påbörjat arbete

Att beräkna, fördela och hantera risk är grunden i vår verksamhet och något vi har lång erfarenhet av. Klimatrelaterade risker ingår som en del i våra rutiner och processer. KPA Pensions mål för den egna verksamheten är att ha nettonoll utsläpp 2030.

Som ansvarsfull kapitalförvaltare behöver vi analysera hur våra investeringar påverkas av klimatförändringar. Precis som med andra risker drabbas oförberedda bolag hårdare än bolag som analyserar hur de påverkas, och agerar utifrån analysen. Därför är det viktigt för oss att styrelser och ledningar i de bolag vi investerar i utvecklar och implementerar en strategi för hur de bäst minimerar risker och drar nytta av möjligheter kopplade till klimatförändringar.

Styrning

Styrelsens övervakande roll

Styrelsen för moderbolaget i KPA Pension har det yttersta ansvaret för hållbarhetsarbetet, där klimatfrågan ingår i våra prioriterade målområden. Hållbarhetspolicy anger vad som ska gälla för vårt arbete för en hållbar utveckling och ses över en gång per år. Hållbarhet ingår också som en punkt på de strategiska dagordningarna i samtliga styrelser.

Styrelserna informeras om arbetet med klimatfrågan som en del i det övergripande hållbarhetsarbetet, bland annat i samband med framläggande av hållbarhetsredovisningen. Styrelserna tar också del av en övergripande omvärldsrapport som syftar till att ge en uppfattning om hur omvärlden påverkar vår verksamhet, där ökat fokus på hållbarhet och klimat lyfts som en trend. Mottagare av rapporten är primärt styrelser och ledning.

Som en del i det etablerade riskhanteringssystemet får styrelserna två gånger per år riskrapportering om företagets olika riskkategorier. Dessutom får styrelserna ytterligare en årlig rapport i form av den egna risk- och solvensbedömningen. Riskrapporteringen är bland annat ett underlag för strategi- och affärsutveckling i det årliga affärsplaneringsarbetet.

Som kapitalförvaltare utgår vår verksamhet från placeringspolicy, som antas av styrelsen i respektive bolag. Den sätter ramarna för bolagets placeringsverksamhet. Dessa ramar omfattar bland annat hur kapitalet får placeras, bolagets etiska placeringskriterier och hur bolaget ska utöva sitt ägande. Vi är övertygade om att aktivt ägande, med tydligt fokus på att integrera hållbarhet i affärsmodeller, är viktigt för att vi ska kunna begränsa den globala uppvärmningen.

En form av aktivt ägande är att delta och rösta vid bolagsstämmor. Vi har som ambition att närvara vid samtliga bolagsstämmor i de svenska bolag där vi är ägare. Sedan 2009 har KPA Pension ställt en hållbarhetsfråga till vd och/eller styrelseordförande vid de svenska bolagsstämmor vi närvarar vid. Temat för frågorna beslutas av styrelsen i moderbolaget Folksam ömsesidig livförsäkring. Under 2019 ställde vi en fråga kopplad till klimatförändringarna och TCFD. Frågorna och svaren sammanställs i en stämmorapport som publiceras på kpa.se. Efter att alla ordinarie bolagsstämmor avslutats för året får styrelserna sedan åiterrapportering.

Ledning och organisation

KPA Pensions ledning består av sju personer. Hållbarhet är en viktig del i KPA Pensions affärsmodell, och verkställande direktör är ytterst ansvarig för frågorna inom ledningen.

Som en del av Folksamgruppen tar KPA Pension även del av det hållbarhetsarbete som bedrivs centralt, när så är relevant. Vice vd, som är en av koncernledningens ledamöter, har det övergripande ansvaret för att samordna, utvärdera och rapportera Folksamgruppens hållbarhetsarbete.

Inom organisationen Kapitalförvaltning och hållbarhet finns bland annat avdelningen Ansvarsfullt ägande, som ansvarar för ägarstyrningsarbete och övervakning av de etiska placeringskriterierna, samt hållbarhetsavdelningen som har det strategiska ansvaret för att driva hållbarhetsutveckling i affärsverksamheten.

Folksamgruppen har en hållbarhetskommitté, vars uppgift är att bereda verkställande direktörens beslut i hållbarhetsrelaterade frågor så som ambitioner, prioriteringar och mål. Vidare ansvarar kommittén för den övergripande uppföljningen av hållbarhetsarbetet inom Folksamgruppen. Kommittén utgörs av sex ledamöter från Folksamgruppens koncernledning.

Arbetet med att implementera TCFD

Arbete med att implementera rekommendationerna från TCFD har primärt skett genom två arbetsgrupper. Den ena arbetsgruppen har utgått från vår försäkringsverksamhet och den andra har arbetat utifrån vår roll som kapitalförvaltare. Arbetsgrupperna har bestått av olika representanter för de aktuella verksamheterna, och de har rapporterat till chefen för Kapitalförvaltning och hållbarhet.

Ur ett försäkringsperspektiv har vi fokuserat på att inventera och kartlägga hur, och i vilka processer, risker och möjligheter med klimatförändringar inkluderas idag. Inom arbetsgruppen för kapitalförvaltning har det interna arbetet med klimatrelaterade risker och möjligheter främst fokuserat på noterade aktier och det tillgångsslag vi kallar för specialplaceringar. Vi har även arbetat med ränteplaceringar, både hur vi investerar och genom investerardialoger, och vi har klimatrelaterade mål för direktägda fastigheter. Vi har även arbetat med analyser av hur vår tillgångsportfölj skulle påverkas av förändrade värden i energisektorn, till följd av eventuella strandade tillgångar vilket framgår mer under avsnittet Riskhantering. Bolagens ägarpolicy har vidare uppdaterats, så att det numera är tydligt att vi förväntar oss att bolagen ska implementera TCFD och att vi ska verka för att risker och möjligheter till följd av klimatförändringarna inkluderas i bolagens strategi och affärsmodell.

Strategi

Uppvärmning år 2100	<2C°	3C°	5C°
Finansiell påverkan	1,5C°	2C°	
Global BNP påverkan (2018 års nivå)	-10%	-13%	-23%
Strandade tillgångar	Omställning från: Fossila bränslen (inom energi, transport, industri)	Vissa fossila tillgångar läggs i malpåse. Vissa klimatzoner blir obrukbara	Obeboliga zoner, obrukbara jordarealer, vattenbrist, förlorad turism etc
Livsmedelsförsörjning	Förändrad diet, förlorad avkastning på vissa livsmedel	24% förlorad avkastning inom livsmedelsindustrin	60% förlorad livsmedelsavkastning. 60% ökad efterfrågan
Försäkringsmöjligheter/ Investeringsmöjligheter	Investeringar i koldioxid-neutrala tillgångar och infrastruktur (ex CCS)	Ökat behov av att hantera ökade risker	Minskade möjligheter, recession, ökade klyftor, stora risker

Tabellen är hämtad från CRO FORUM Emergin Risk Initiative - Position Paper "The heat is on Insurability and Resilience in a Changing Climate". (Underlaget är baserad på data från IPCCs rapport och andra källor listade i bibliography incl Raftery et al, Schlosser et al, Knuston et al, Turco et al, Huang et al. Pretic et al, and Burke, Hsiang & Miguel)

KPA Pensions vision är att våra kunder ska känna sig trygga i en hållbar värld. Vi vill vara ledande i pensionsbranschen när det gäller hållbarhet, och med vår storlek har vi möjlighet att påverka utvecklingen mot ett mer hållbart samhälle. Vi arbetar för att minska vår negativa klimatpåverkan, både den vi själva givit upphov till samt från våra investeringar.

Klimatrelaterade risker och möjligheter på kort, medellång och långt sikt.

Inom KPA Pension identifieras klimatrelaterade risker och möjligheter på kort sikt 1 - 5 år, medellång sikt 5 - 20 och lång sikt 20 - 100 år. Sparandeförsäkringar löper oftast på medellång och lång sikt. Inom pensionssparande, vill kapitalförvaltningen kunna matcha de långa åtagandena mot kunder med långsiktiga placeringar. Fastighetsinvesteringar är bland de mest långsiktiga tillgångarna. Värdepapperstillgångar som obligationer kan även ha löptider på längre sikt. Den globala uppvärmningen kan redan på kort sikt resultera i plötsliga skador och förluster, exempelvis genom mer frekventa väderfenomen. Ytterligare medeltemperaturökningar kommer medföra gradvisa förändringar som kan innebära stora negativa konsekvenser och fysiska risker.

Klimatrelaterade risker kan vara att vissa tillgångar och branscher kan förlora i värde då de blir utkonkurrerade av exempelvis mer hållbara produkter, eller inte längre efterfrågas på grund av förändrade konsumentbeteenden. Vissa branscher kan även på kort sikt påverkas av införande, eller höjningar av, priset på utsläpp av växthusgaser alternativt andra typer av förbud och miljöskatter.

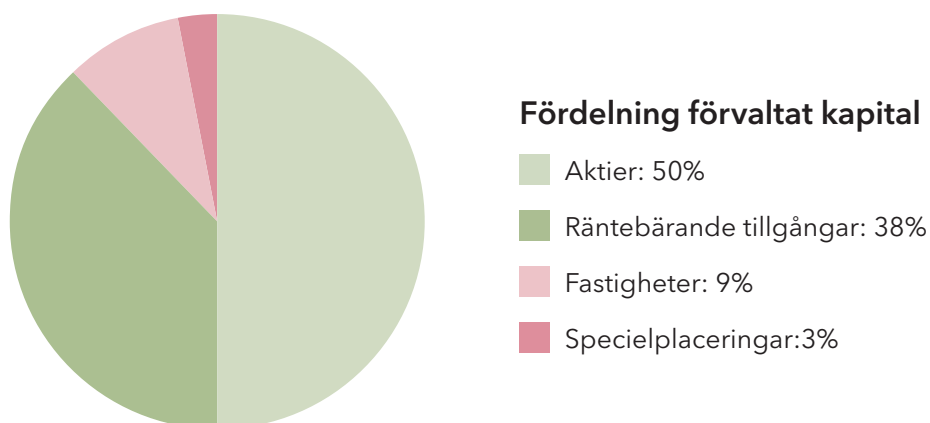

Påverkan på organisationens affär och strategi.

Det kapital vi förvaltar är våra kunders pensioner. Förenklat kan man förklara vår strategi som att välja in, välja bort och påverka. För att kunna erbjuda våra kunder en konkurrenskraftig avkastning och bidra till utvecklingen mot en trygg och hållbar värld behöver vi ha ett långsiktigt perspektiv på våra investeringar. Det ställer krav på hur vi hanterar risker och hur vi väljer att placera kundernas pengar. I syfte att sprida riskerna har vi olika tillgångsslag såsom obligationer, noterade aktier, direktägda fastigheter i Sverige och det vi kallar för specialplaceringar¹. Olika tillgångsslag har olika egenskaper. Över tid kan vissa tillgångsslag vara mer exponerade mot klimatrelaterade risker medan andra har större potential att fånga möjligheter som klimatförändringarna för med sig.

Den största övergripande klimatrelaterade risken som berör oss är att de företagen vi investerat i inte ger frågan nödvändig uppmärksamhet. Det kan medföra begränsad beredskap på förändringarna som påverkar deras verksamhet och sämre förutsättningar att vända negativ utveckling. På kort sikt kan regleringar eller ett pris på koldioxid medföra sämre lönsamhet för branscher som är starkt fossilberoende. I ett klimat med två grader högre genomsnittlig temperatur kan vissa geografiska lägen där vi äger och förvaltar fastigheter vara hotade.

En utmaning i dagens riskhantering är att majoriteten av bolagen ännu inte rapporterar klimatrelaterad information på ett jämförbart sätt. Robust information är centralt för att kunna göra större strategiska förändringar av våra tillgångsportföljer. Vi ser därför ett behov av att ständigt utveckla och omvärdera vår kunskap och vår investeringsstrategi.

¹För en närmare presentation av KPA Pensions olika tillgångsslag, se hållbarhetsredovisning för 2019 som återfinns på KPA.se

Motståndskraften hos organisationens strategier för olika klimatrelaterade scenarier

KPA Pensions placeringskriterier gäller för alla tillgångsslag. Målsättningen är att vår investeringsportfölj ska vara klimatneutral till 2050.

Vi väljer in

Vi väljer in investeringar med hänsyn till klimatet. En grön obligation är en typ av finansiering där pengarna går till att finansiera olika projekt för klimat- eller miljöförbättrande åtgärder. Exempelvis har vi investerat i en obligation från Världsbanken, vars syfte är att lyfta fram hållbarhetsmål 13 om att bekämpa klimatförändringarna². Vi har även investerat i obligationer för att möjliggöra klimatanpassning i Stockholm och Kristianstad som tidigt identifierat möjliga risker förenade med havsnivåhöjningen.

Inom tillgångsslaget specialplaceringar har vi bland annat investerat i en skogsfond med nordisk inriktning. Ett av de tydligaste exemplen på övergången till en "low carbon economy" är inom bilindustrin, där den traditionella bilmodellen med förbränningsmotor som drivs av fossila bränslen kommer att ersättas med exempelvis eldrift. Inom tillgångsslaget specialplaceringar investerade vi under 2019 bland annat i batteritillverkaren Northvolt.

Vi väljer bort

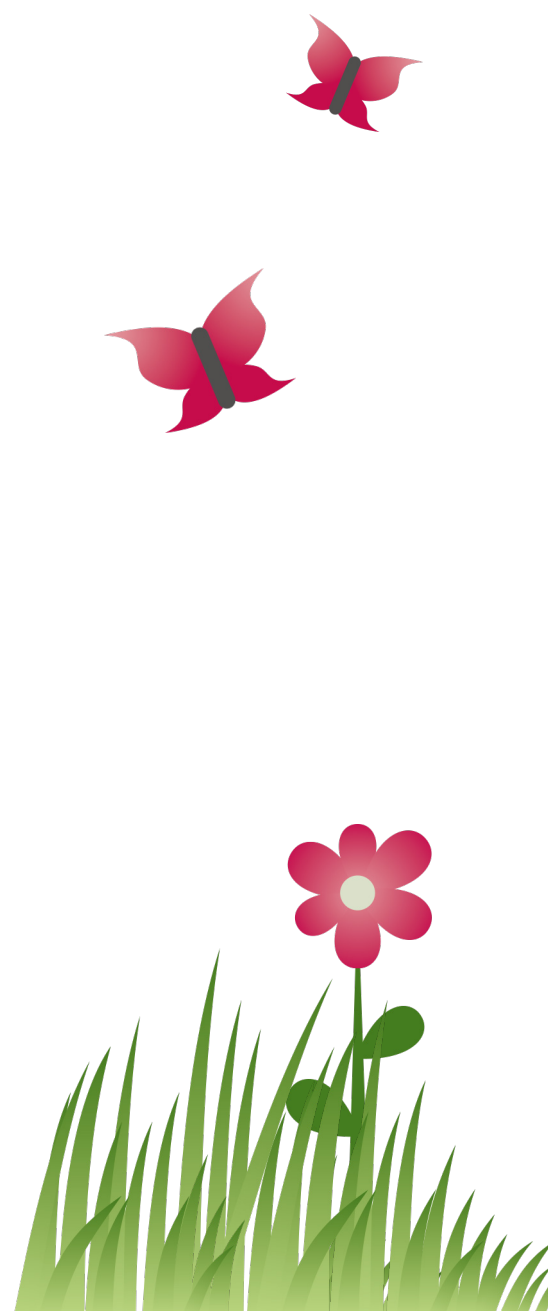
Vi utesluter investeringar i koncerner där 30 procent eller mer av verksamheten baseras på termiskt kol, samt koncerner där 30 procent eller mer av intäkterna härrör från termiskt kol. Som exempel har det, tillsammans med andra bolag som uteslutits ur vår portfölj på grund av bristande klimat- och miljöarbete, lett till att våra portföljer har ett lägre koldioxidavtryck än sitt jämförelseindex.

KPA Pension, utesluter även bolag där tio procent eller mer av omsättningen kommer från oljesand. KPA Pensionsförsäkring och KPA Livförsäkring, har under året utvecklat sina utländska aktieportföljer. Portföljernas hållbarhetsegenskaper förbättrades genom att minska koldioxidavtrycket, samtidigt som portföljernas sammanlagda ESG-betyg förbättrades. Slutligen reducerade vi vår exponering mot energibolag med hälften. Genom att inte ta bort bolagen helt ur portföljen kan vi fortfarande vara med och påverka bolaget i omställningen till en hållbar värld, samtidigt som vi minskar omställningsriskerna i portföljen.

Vi påverkar

Klimatfrågan har också fått ett ökat fokus i vår ägarstyrning. Genom att till exempel vara en aktiv del av investerarinitiativet Climate Action 100+ med över 300 investerare, samt genom att lyfta klimatfrågan på bolagsstämmor och i ägar- och investerarsamtal arbetar vi för att bolagen vi investerar i själva ska arbeta med klimatrelaterade risker och möjligheter. Detta har formaliserats ytterligare under 2019 i vår ägarpolicy. Mer information om påverkansarbetet och vår ägarstyrning återfinns i avsnittet för riskhantering.

²Mer information om våra investeringar i gröna och hållbara obligationer kan du läsa i vår hållbarhetsredovisning, som återfinns på KPA.se.

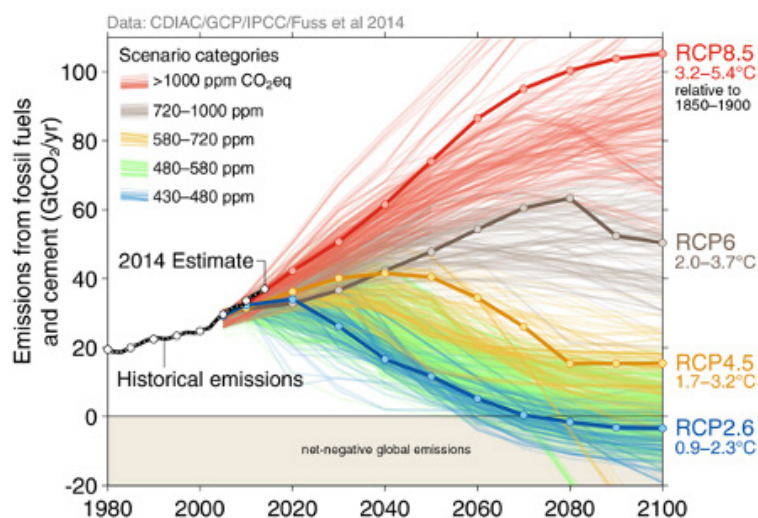

Under FNs klimatmöte i New York i september 2019 lanserades UN convened Net Zero Asset Owner Alliance, även kallat Nettonollalliansen. KPA Pension var en av initiativtagarna. Genom alliansen har alla bolag inom Folksamgruppen åtagit sig att placeringsportföljerna ska ha nettonollutsläpp av växthusgaser till år 2050. Arbetet inom alliansen har påbörjats under året och är en viktig del i klimatarbetet framgent.

Scenarioanalys

Scenarioanalys är en process för att identifiera och utvärdera potentiella effekter av olika framtida händelser. Scenarier är hypotetiska konstruktioner och inte utformad för att leverera exakta resultat eller prognoser. Istället är scenarioanalys ett sätt för organisationer att överväga hur framtiden kan se ut om vissa trender fortsätter eller vissa villkor är uppfyllda. När det gäller klimatförändringar tillåter scenarier en organisation att utforska och utveckla en förståelse för hur olika kombinationer av klimatrelaterade risker, båda omställningsrisker och fysiska risker, kan påverka dess verksamhet, strategier och ekonomiska resultat över tid.

En viktig del av TCFD är scenarioanalyser för olika koncentrationer av växthusgaser i atmosfären (RCP³) och vilken påverkan ett scenario kan ha på företagets affärsmodell och strategi.

KPA Pension har inom ramen för ett gruppscenario analyserat ett scenario för en koldioxidkoncentration motsvarande RCP 2.6. Vilket motsvarar en temperaturökning som håller sig runt 2 grader. Bakgrunden till det valda scenariot är vår målsättning att vår egen verksamhet ska vara klimatneutral till år 2030 och vår portfölj klimatneutral till år 2050. Scenarioanalysen har gjorts i samband med den egna risk och solvensbedömning.

I scenariot antas att vissa företags fossila tillgångar inte blir möjliga att använda för att begränsa utsläppen av växthusgaser. Aktievärdet på företag med stora fossila tillgångar skulle därmed sjunka och inte längre ge avkastning till spararnas portföljer.

³RCP står för Representative Concentration Pathways. En representativ koncentrationsväg (RCP) är en bana för koncentration av växthusgas (inte utsläpp) som antagits 2014 av IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change). Fyra vägar har valts ut för klimatmodellering och forskning, som beskriver olika klimatframtid, som alla anses vara möjliga beroende på hur mycket växthusgaser som släpps ut under de kommande åren. De fyra RCP: erna (+2,6, +4,5, +6,0, och 8,5) är märkta efter ett möjligt intervall med strålningsvärden under år 2100 relativt förindustriella värden. RCP 1,9 motsvarar en global medeltemperaturökning på 1,5 grader Celsius. RCP 4,5 motsvarar 1,7-3,2 C°, RCP 6 motsvarar 2-3,7 C° och RCP 8,5 motsvarar 3,2-5,4 C°. Det finns uppskattningsvis 1000 scenariovägar för de fyra RCP:erna. Figur tagen från Fuss et al., 2014.

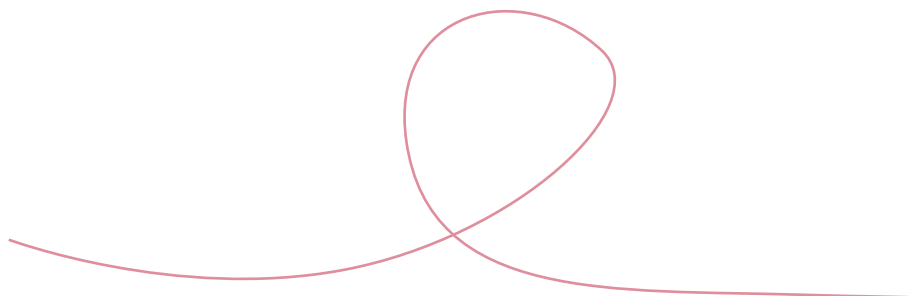
Genom tillgänglig information för den globala marknaden för noterade aktier har värden tagits fram på tillgängliga olje- och gasreserver. Olje- och gasreserver klassificeras utifrån olika sannolikhetsskalor för lyckad utvinning: Bevisade – 90 procents säkerhet för kommersiell utvinning. Troliga – 50 procent säkerhet för kommersiell utvinning. Möjliga – 10 procent säkerhet för kommersiell utvinning.

Data har enbart funnits tillgängligt för de reserver som klassas som bevisade (den högsta nivån), samt för vad reserverna kan resultera i för möjliga utsläpp av växthusgaser. Detta har gett ett samlat värde i möjliga utsläpp för den globala aktiemarknaden. Bolagen har totalt cirka 161 miljarder fat oljeekvivalenter i bevisade reserver av olja och gas. Dessa reserver innebär i möjliga utsläpp av växthusgaser ungefär 66 miljarder ton CO₂. Baserat på ett scenario från International Energy Agency, IEA, som ger en 50-procentig sannolikhet för att stanna vid en temperaturökning på ca 1,75 grad har en så kallad CO₂-budget använts. Den anger hur mycket koldioxid som får släppas ut under ett givet scenario. De möjliga utsläppen från bevisade reserver överstiger IEAs CO₂-budget⁴ och måste bli kvar i marken för att nå målet om 1,75 grader. Ett antagande har därför gjorts om att aktierna i bolagen med olje- och/eller gasreserver blir värdelösa, för att på så vis inte riskera att underskatta effekten.

Resultatet visade att tillgångsvärden skulle bli marginellt påverkade (mellan 0,7 - 3 procent lägre tillgångsvärden) av ett scenario där fossila bolags aktier blev värdelösa. Samtidigt är vi medvetna om att alla risker inte identifierats och att de kan förändras, varför behovet av aktivt ägarskap fortsatt blir en viktig komponent i vårt arbete för en mer hållbar framtid.

Fortsatt arbete

Inom ramen för vår ägarstyrning kommer vi fortsätta att diskutera klimatfrågor med utvalda innehav – både i egen regi och genom olika samarbeten. Under året har vi fortsatt att fokusera på i första hand de risker som klimatförändringarna kan innebära och vilka möjligheterna är, och hur vi bäst tar tillvara på dessa. I detta följer vi även EU:s arbete med att ta fram en gemensam taxonomi för hållbara investeringar, som vi hoppas att vi som investerare kan ha stor nytta av framöver.

⁴ I budgeten har utsläpp från icke-fossila bränslen, såsom utsläpp till följd av produktion av stål- och cement, tagits bort för att ge en rättvisande bild. Vidare har de siffror som använts inte innehållit bidrag från så kallad CCS teknologi (carbon capture and storage). CCS innebär att växthusgaser samlas in och lagras, för att på så sätt undvika att de kommer ut i atmosfären (och bidrar till den globala uppvärmningen).

Riskhantering

KPA Pension identifierar klimatrelaterade verksamhetsrisker och kapitalförvaltningen har haft uteslutande kriterier i våra investeringsportföljer som beaktar hållbarhetsrisker⁵. I och med TCFD rapporteringen intensifieras arbetet med att identifiera ytterligare klimatrelaterade risker inom befintliga riskkategorier och utveckla processer för att bestämma vilka klimatrelaterade risker och möjligheter som kan ha en materiell finansiell påverkan på organisationen. De risker som återfinns i tabellen i avsnittet är inte uttömmande.

TCFD klassificerar klimatrelaterade risker i två huvudsakliga risktyper – omställningsrisker och fysiska risker. Omställningsrisker består av risker som uppkommer till följd av omställningen till en hållbar värld, medan fysiska risker består av de fysiska effekterna av klimatförändringarna. Dessa huvudtyper delas sedan in i ytterligare undergrupper. Klimatrelaterade möjligheter är en lika viktig del i rekommendationerna och anges inom fem olika områden.

Omställningsrisker (tabell A1)

- Regulatoriska- eller policyrisker – till exempel ökat pris på utsläpp av växthusgaser
- Teknologiska risker – till exempel att ny teknik inte blir lönsam, eller att existerande teknik blir utkonkurrerad
- Marknadsrisker – till exempel förändrade kundbeteenden
- Varumärke/rykte – till exempel kritik från kunder eller andra intressenter
- Fysiska risker (tabell A2)
- Plötsliga – till exempel ökade störningar och skador från väderfenomen
- Bestående – till exempel höjda vattennivåer
- Möjligheter (tabell B1)
- Resurseffektivitet, energikällor, produkter & tjänster, marknader och resiliens.

⁵ Hållbarhetsrisker är ett begrepp som förekommer i olika regelverk. Hållbarhet inkluderar tre orsaksområden där 1) miljöfaktorer, 2) sociala faktorer och 3) företagsstyrningsfaktorer kan orsaka risker med konsekvenser för företagets måluppfyllnad. Terminologin utgår ifrån tre orsaks-kategorier som på engelska benämns ESG, environmental (E), social (S) and governance (G). Hållbarhetsrisker är ingen egen kategori av risker utan förekommer som orsaker eller drivare till risker inom de befintliga övergripande riskkategorier. Inom hållbarhetsrådet miljö, är ett varmare klimat en orsak till att både finansiella och verksamhetsrisker uppstår. Dessa benämns som klimatrelaterade finansiella risker, försäkringsrisker och klimatrelaterade verksamhetsrisker.

KPA Pension har redan befintliga riskbegrepp som delas in i tre övergripande riskkategorier

Klimatrelaterade risker ingår i varierande grad i våra befintliga riskkategorier. Klimatrelaterade risker behandlas inte annorlunda än andra risker, och ställs inte i relation till andra risktyper i KPA Pensions övergripande/centrala riskhanteringssystem, eftersom klimatrelaterade risker är en del av de befintliga riskkategorierna:

- **Försäkringsrisk:** Exempel på händelser kan vara skadefall i form av bland annat, ökad dödlighet, avbrutna premieinbetalningar eller återköp av försäkringskapital.
- **Finansiell risk:** Exempel på händelser kan vara aktiekursfall, fallande fastighetspriser förändring av marknadsräntor men även andra finansiella händelser som förändrad kreditvärdighet eller fallissemang hos motparter.
- **Verksamhetsrisk:** Exempel på händelser kan vara ändrade marknadsförutsättningar, avbrott och driftstörningar i försäkringsverksamheten, eller anpassning till nya regelverk eller nya kundbehov ex ökad efterfrågan på hållbara produkter.

Identifiera och bedöma klimatrelaterade risker

Processen för att identifiera och mäta potentiell storlek och påverkan från klimatrelaterade risker skiljer sig beroende på kategori.

- Enskilda klimatrelaterade verksamhetsrisker bedöms utifrån en sannolikhets- och konsekvensskala där påverkan bedöms utifrån konsekvenser för kund och varumärke, finansiell påverkan och påverkan på regel- och avtalsefterlevnad.
- För klimatrelaterade försäkringsrisker finns det i nuläget endast en begränsad koppling mellan klimat och försäkringsrisker i tjänstepensionssparandet. I nuläget finns ingen etablerad modell framtagen som beaktar försäkringsfall vid olika klimatscenario runt 2 grader. De scenarioanalyser som görs sker inom arbetet med den egna risk och solvensbedömningen.
- För klimatrelaterade finansiella risker kan stresstester göras för olika innehav där ett scenario är att en eller flera klimathändelser påverkar marknaden som medför ett plötsligt börsfall med finansiell påverkan. Eller att vissa tillgångar kan komma att påverkas starkt negativt av klimatrelaterade händelser.

De klimatrelaterade risker som identifieras kan läggas samman i ett klimatriskscenario. Därefter kan den finansiella påverkan med hjälp av olika antaganden kvantifieras eller bedömas kvalitativt i samband med företagets egen risk- och solvensbedömning (ORSA). Se även tidigare avsnitt om Scenarioanalys.

Identifierade klimatrisker enligt TCFD:s rekommendationer: Risktabell A1

Nedan återfinns en icke-uttömmande lista över de klimatrelaterade risker som vi identifierat att vi skulle kunna drabbas av, dels såsom försäkringsgivare och inom ramen för vår kapitalförvaltning.

Omställningsrisker	Potentiell finansiell påverkan för bolag KPA Pension investerar i	Potentiell finansiell påverkan för KPA Pension
Regulatoriska		
Ökade krav från regelverk, inkl. ökade rapporteringskrav	Framtida regulatoriska förändringar kan leda till förbud mot viss verksamhet och/eller ökade krav på rapportering. Det riskerar att leda till minskade intäkter samt högre kostnader för regelefterlevnad, vilket kan påverka bolagens resultat och finansiella ställning negativt.	Ökade kostnader för bolagen vi investerar i riskerar att påverka avkastningen negativt. Även KPA Pension kan drabbas av ökade kostnader till följd av förändrade lagar och regler.
Ökade kostnader för utsläpp av växthusgaser till följd av skärpt reglering	Bolag riskerar att få ökade kostnader om utsläppen inte kan minskas i samma takt som priset för utsläpp ökar, vilket i sin tur riskerar att påverka bolagens resultat och finansiella ställning negativt.	Ökade kostnader för bolagen vi investerar i riskerar att påverka avkastningen negativt.
Marknad		
Förändrade kundbeteenden	Produkter och tjänster med stor negativ klimatpåverkan riskerar att få en lägre efterfrågan, vilket i sin tur riskerar att påverka bolagens resultat och finansiella ställning negativt.	Om bolagen vi investerar i drabbas av minskad efterfrågan på de produkter och tjänster man säljer, riskerar det att påverka avkastningen negativt.
Ökade kostnader för råvaror	Förändringar i tillgänglighet och prissättning av råvaror, inklusive vatten, riskerar att leda till ökade kostnader, vilket i sin tur riskerar att påverka bolagens resultat och finansiella ställning negativt.	Ökade kostnader för bolagen vi investerar i riskerar att påverka avkastningen negativt.
Vid en plötslig omvärdering av klimatrelaterade risker kan den finansiella stabiliteten påverkas	Hastiga förändringar i prissättning av klimatrelaterade risker riskerar att påverka bolagens finansiella ställning negativt.	Vid en plötslig omvärdering av klimatrelaterade risker kan den finansiella stabiliteten påverkas, vilket i sin tur kan påverka avkastningen och KPA Pensions finansiella ställning.

Strandade tillgångar	Stora finansiella värden riskerar att gå om intet när vissa tillgångar inte kan kommersialiseras till följd av exempelvis förändrade marknader eller regulatoriska krav. Det riskerar att påverka bolagens resultat och finansiella ställning negativt.	Avkastningen kan påverkas negativt om KPA Pension har exponering mot bolag vars tillgångar blir värdelösa.
Klimatförändringarna riskerar att förstärka andra risker såsom svält och vattenbrist.	Det riskerar att bland annat leda till ökade migrationsströmmar och öka politiska spänningar. Detta kan leda till förstärkningar av andra marknadsrisker vilket kan påverka bolagens resultat och finansiella ställning negativt.	Ökade systemrisker riskerar att påverka KPA Pensions finansiella ställning negativt med högre volatilitet och osäkrare förutsättningar för olika investeringar på längre sikt.
Teknologi		
Teknologiska landvinningar	Traditionella varor och/eller produktionsmetoder riskerar att bli omoderna, vilket riskerar att påverka försäljningen negativt. Det finns även en risk att investeringar i ny teknik inte genererar den avkastning man förväntat sig. Detta medför en risk att bolagens resultat och finansiella ställning påverkas negativt.	Ökade kostnader för bolagen vi investerar i riskerar att påverka avkastningen negativt.
Varumärke/Rykte		
Försämrad perception av bolag	Varumärken riskerar att skadas om det förknippas med produkter eller tjänster med negativ klimatpåverkan, vilket kan leda till minskad försäljning. Detta medför en risk att bolagens resultat och finansiella ställning påverkas negativt.	Avkastningen kan påverkas negativt om försäljningen för de bolag vi investerar i minskar, dessutom kan KPA Pensions varumärke skadas av att förknippas med sådana bolag utan att en trovärdig förklaring och strategi kan presenteras.

Identifierade klimatrisker enligt TCFD:s rekommendationer: Risktabell A2

Nedan återfinns en icke-uttömmande lista över de klimatrelaterade fysiska risker som vi identifierat att vi skulle kunna drabbas av inom ramen för vår kapitalförvaltning.

Omställningsrisker	Potentiell finansiell påverkan för bolag KPA Pension investerar i	Potentiell finansiell påverkan för KPA Pension
Varumärke/Rykte		
Ökade krav från regelverk, inkl. ökade rapporteringskrav	Framtida regulatoriska förändringar kan leda till förbud mot viss verksamhet och/eller ökade krav på rapportering. Det riskerar att leda till minskade intäkter samt högre kostnader för regelefterlevnad, vilket kan påverka bolagens resultat och finansiella ställning negativt.	Ökade kostnader för bolagen vi investerar i riskerar att påverka avkastningen negativt. Även KPA Pension kan drabbas av ökade kostnader till följd av förändrade lagar och regler.
Ökade kostnader för utsläpp av växthusgaser till följd av skärpt reglering	Bolag riskerar att få ökade kostnader om utsläppen inte kan minskas i samma takt som priset för utsläpp ökar, vilket i sin tur riskerar att påverka bolagens resultat och finansiella ställning negativt.	Ökade kostnader för bolagen vi investerar i riskerar att påverka avkastningen negativt.
Marknad		
Förändrade kundbeteenden	Produkter och tjänster med stor negativ klimatpåverkan riskerar att få en lägre efterfrågan, vilket i sin tur riskerar att påverka bolagens resultat och finansiella ställning negativt.	Om bolagen vi investerar i drabbas av minskad efterfrågan på de produkter och tjänster man säljer, riskerar det att påverka avkastningen negativt.
Ökade kostnader för råvaror	Förändringar i tillgänglighet och prissättning av råvaror, inklusive vatten, riskerar att leda till ökade kostnader, vilket i sin tur riskerar att påverka bolagens resultat och finansiella ställning negativt.	Ökade kostnader för bolagen vi investerar i riskerar att påverka avkastningen negativt.
Vid en plötslig omvärdering av klimatrelaterade risker kan den finansiella stabiliteten påverkas	Hastiga förändringar i prissättning av klimatrelaterade risker riskerar att påverka bolagens finansiella ställning negativt.	Vid en plötslig omvärdering av klimatrelaterade risker kan den finansiella stabiliteten påverkas, vilket i sin tur kan påverka avkastningen och KPA Pensions finansiella ställning.

Strandade tillgångar	Stora finansiella värden riskerar att gå om intet när vissa tillgångar inte kan kommersialiseras till följd av exempelvis förändrade marknader eller regulatoriska krav. Det riskerar att påverka bolagens resultat och finansiella ställning negativt.	Avkastningen kan påverkas negativt om KPA Pension har exponering mot bolag vars tillgångar blir värdelösa.
Klimatförändringarna riskerar att förstärka andra risker såsom svält och vattenbrist.	Det riskerar att bland annat leda till ökade migrationsströmmar och öka politiska spänningar. Detta kan leda till förstärkningar av andra marknadsrisker vilket kan påverka bolagens resultat och finansiella ställning negativt.	Ökade systemrisker riskerar att påverka KPA Pensions finansiella ställning negativt med högre volatilitet och osäkrare förutsättningar för olika investeringar på längre sikt.
Teknologi		
Teknologiska landvinningar	Traditionella varor och/eller produktionsmetoder riskerar att bli omoderna, vilket riskerar att påverka försäljningen negativt. Det finns även en risk att investeringar i ny teknik inte genererar den avkastning man förväntat sig. Detta medför en risk att bolagens resultat och finansiella ställning påverkas negativt.	Ökade kostnader för bolagen vi investerar i riskerar att påverka avkastningen negativt.
Varumärke/Rykte		
Försämrad perception av bolag	Varumärken riskerar att skadas om det förknippas med produkter eller tjänster med negativ klimatpåverkan, vilket kan leda till minskad försäljning. Detta medför en risk att bolagens resultat och finansiella ställning påverkas negativt.	Avkastningen kan påverkas negativt om försäljningen för de bolag vi investerar i minskar, dessutom kan KPA Pensions varumärke skadas av att förknippas med sådana bolag utan att en trovärdig förklaring och strategi kan presenteras.

Identifierade möjligheter enligt TCFD:s rekommendationer: Tabell B1

Nedan återfinns en icke-uttömmande lista över de klimatrelaterade möjligheter som vi ser att en omställning skulle kunna innebära, inom ramen för vår kapitalförvaltning.

Klimatrelaterade möjligheter	Potentiell finansiell påverkan för bolag KPA Pension investerar i	Potentiell finansiell påverkan för KPA Pension
Produkter och tjänster		
Nya produkter med lång livslängd, lågt CO2 utsläpp och möjligheten till återanvändning	Medvetna konsumenter kommer öka efterfrågan på hållbart sparande/varor/tjänster	Ökat aktieägarvärde
Resiliens		
Investeringar i projekt/företag som bidrar till ökad motståndskraft mot klimatförändringar	Ökat marknadsvärde genom resiliensplanering, t.ex. egen sol-el motståndskraftig infrastruktur, byggnader Ökande pålitlighet av leverantörskedjans förmåga att leverera under olika förhållanden Ökade intäkter genom nya produkter/tjänster relaterat till motståndskraft ex CCS teknik, matproduktion i marina miljöer	Bättre förutsättningar att kunna generera avkastning över tid jämfört med konkurrenter som inte har samma motståndskraft eller beredskap för klimatförändringar dvs minskad risknivå i tillgångsportföljer. Investera i nya branscher som kan komma att växa fram i fall priset på CO2-utsläpp stiger kraftigt. Då kan företag som tar hand om CO2 utsläpp till en lägre kostnad få helt nya marknadsmöjligheter och generera aktieägarvärde.
Energi		
Investera i förnyelsebara energikällor	Varumärkesfördelar som leder till ökad efterfrågan på varor/tjänster. Lägre exponering mot fossila prisökningar och minder exponering mot kostnader för CO2 utsläpp	Ökat aktieägarvärde
Resurseffektivitet		
Investera i företag/fastigheter/projekt med hög energieffektivitet	Ökat värde för fasta tillgångar t.ex. högre värde för energieffektiva fastigheter. Lägre kostnader i företag som återanvänder och kräver mindre resurser i sina produktionsled Lägra kostnader för fossil energi om det används för produktion.	Ökat aktieägarvärde

Hantera klimatrelaterade risker

Riskhantering för sparandeförsäkring & kapitalförvaltning

Den största klimatrelaterade risken är som tidigare nämnts att de som givit ut de tillgångar vi investerat i, till exempel bolag, fonder och obligationer, inte ger klimatrelaterade risker nödvändig uppmärksamhet. Mot bakgrund av detta har vi lyft frågan i vårt arbete med ägarstyrning under året.

Noterade aktier

Under 2019 gjordes en större förändring av den utländska aktieportföljen i syfte att förbättra hållbarhetsnivån i portföljen samt minska de klimatrelaterade riskerna samtidigt som portföljens risk- och avkastningsegenskaper hölls intakt. Det har bland annat medfört att koldioxidavtrycket i utländska portföljen minskat med ca 30 procent samtidigt som antalet innehav halverades.

Vi lyfte frågan om klimatförändringarna vid de svenska bolagsstämmorna. Vi ställde frågor om klimatförändringarna och TCFD till 40 bolag⁶. Vi märkte att bolagen generellt kunde beskriva hur den egna verksamheten påverkar omvärlden. Däremot var det tydligt att bolagen hittills i mindre utsträckning analyserat hur deras verksamhet kan komma att påverkas av klimatförändringarna. Genom att ställa frågan till verkställande direktör i respektive bolag skickar vi som ägare en signal om vikten att arbeta med klimatförändringarna. Oavsett om det är vår förtjänst eller inte är vi glada att se att flera svenska bolag nämner TCFD och/eller klimatet i sina årsredovisningar. Vi har även under året haft uppföljningsmöten med ett antal svenska bolag där vi fördjupat diskussionerna kring implementering av TCFD och utmaningar som är förenade med arbete med klimatrelaterade risker och möjligheter.

Utöver vårt svenska bolagsstämмоarbete är vi även med i olika investerarsamarbeten, bland annat:

- Net Zero Asset Owner Alliance. Tillsammans med andra pensions- och försäkringsbolag har vi som mål att våra placeringsportföljer ska ha nettonollutsläpp av växthusgaser till år 2050. Även om initiativet är nystartat är det tydligt att det ambitiösa målet, som är i linje med Parisavtalet, kommer att kräva mycket arbete.
- Climate Action 100+ som riktar sig mot cirka 160 globala bolag. Initiativet syftar till att bland annat öka företagets rapportering kring klimatrelaterade risker och möjligheter, samt att förmå bolagen att sätta tydliga mål och strategier för sitt klimatarbete.
- Vi är även så kallad lead investor i ett initiativ som riktar sig mot globala stål- och cementbolag och deras del i en utveckling mot en mer hållbar värld. Stål- och cementindustrin är branscher som genererar stora utsläpp av växthusgaser, men genom att ställa om produktion och utveckla innovativa tekniker kan utsläppen minskas betydligt.
- Slutligen är vi en del av ett initiativ som arbetar med att få proteinkällor att bli mer hållbara, där minskad klimatpåverkan är en viktig del⁷.

⁶ Bolagsstämμοrapport återfinns på kpa.se

⁷ Läs mer om våra initiativ och påverkansarbete i Års- och hållbarhetsrapporten

Specialplaceringar och räntor

Inom tillgångsslaget specialplaceringar har vi under året utvecklat en modell för uppföljning av våra investeringar. Ofta sker investeringarna i fonder, vilket gör oss till indirekta ägare av de underliggande innehaven. Det ställer krav på att vi för en dialog med förvaltarna för att informera om våra förväntningar på bland annat hållbarhetsfrågor och hur de arbetar med bolagsstyrning. När det gäller tillgångsslaget räntor är KPA Pension en stor investerare i gröna obligationer. Gröna obligationer är räntebärande värdepapper som används till miljö- och klimatrelaterade investeringsprojekt. Investeringar i gröna obligationer är ett sätt för oss att vara med och finansiera omställningen till en hållbar värld.

Vi träffar också löpande emittenter för att diskutera klimatrelaterade risker och möjligheter. Under 2019 har vi träffat svenska hypoteksföretag i vilkas obligationer KPA Pension har investerat. Svenska bostadsobligationer utgör en stor andel av våra totala tillgångar och det är därför viktigt för oss att proaktivt diskutera frågan tillsammans med bostadsinstituten. KPA Pension genomför årligen en egen risk och solvensbedömning. Bedömningen görs i syfte att testa företagets finansiella ställning och motståndskraft. För 2019 kommer den egna risk och solvensbedömningen beakta klimatrelaterade händelser i de scenarier som analyseras. I ett ogynnsamt scenario kan exempelvis klimatrelaterade riskers påverkan på företagets skadeutfall tillsammans med negativ påverkan på företagets tillgångar inkluderas i beräkningarna.

Klimatrelaterade verksamhetsrisker

Under året har vi fokuserat på att få en ökad förståelse för olika klimatrelaterade risker och hur dessa kan påverka oss som kapitalförvaltare. En utmaning för oss är att vi placerar i bolag med verksamhet (direkt eller indirekt) över hela världen, vilket gör oss exponerade för klimatrelaterade risker globalt. Det är ett medvetet beslut att ha exponering mot flera sektorer och branscher som bedöms ha en stor potentiell klimatpåverkan, till exempel energisektorn. Vi tror på att man som aktiv ägare kan vara med och driva positiv förändring i branscher med stora utmaningar, som till exempel energi och kraftsektorn. Vi arbetar därför dels med hur vi allokerar kapitalet och dels hur vi agerar som ägare.

Mål och mätetal

KPA Pension arbetar för att leva upp till Parisavtalets mål om att göra finansiella flöden förenliga med en väg mot låga växthusgasutsläpp och en klimatomfattigt motståndskraftig utveckling. För den egna verksamheten har vi satt som mål att ha netto-noll utsläpp till år 2030, enligt en fastställd färdplan baserad på carbon law.

Tillgången till tillförlitliga data är avgörande för att på ett korrekt sätt kunna använda sig av mätetal. I dagsläget finns mest data tillgänglig inom tillgångsslaget noterade aktier, där vi primärt använder oss av information från MSCI. Genom MSCI kan vi exempelvis se bolags utsläpp av växthusgaser (primärt inom scope 1 och 2).⁸ Vi samarbetar även med olika leverantörer som levererar olika data till oss, exempelvis analyser av utsläppsminskningsskurvor för branscher och bolag. Detta ger oss bättre förutsättningar att förstå var vi som ägare behöver fokusera våra ansträngningar inom vårt arbete med ägarstyrning.

Som aktör på de finansiella marknaderna är det tydligt att klimatrelaterad information i många fall antingen saknas, eller håller låg kvalitet. Därför har vi och kommer fortsätta att arbeta för att få fler bolag att öka tillgängligheten och kvalitén på deras klimatrelaterade information och att få fler bolag att implementera och rapportera i enlighet med rekommendationerna. Då vi ännu inte har tillgång till relevant och tillförlitliga data inom våra specialplaceringar är det inte någonting som övervakas eller bedöms. Av våra tillgångsslag har vi kommit längst med en tydlig målstyrning kopplat till klimat och miljö för våra direktägda fastigheter. År 2019 var målet att minst 63 procent av den totala arean skulle vara miljöcertifierad samt att energianvändningen inte skulle överstiga 102 kWh/kvm för hela beståndet. Utfallet blev 59 procent för miljöcertifieringen och energianvändningen blev 109,5 kWh/kvm. Energianvändningen har under året påverkats av ett tillskott av nya förvärvade kontorsfastigheter med en högre energianvändning per kvadratmeter. För 2020 är målet att 100 procent av arean för lokalbeståndet (exklusive projektfastigheter) ska vara miljöcertifierad och att energianvändningen ska minska med 3 procent för hela beståndet. För övriga tillgångsslag finns i dagsläget inga formella klimatrelaterade mål för våra placeringar, utöver det ovan nämnda målet att nå 10 miljarder kronor i gröna obligationer, vilket uppnåddes 2018.

Fortsatt arbete

Inom kapitalförvaltningen pågår ett utvecklingsarbete kring datahantering som bland annat syftar till att samla finansiell- och hållbarhetsdata i ett verktyg i syfte att fortsätta integreringen av hållbarhet i förvaltningen. Arbetet kommer att fortsätta under 2020.

För vår noterade aktieportfölj pågår det även utvecklingsarbete kring analyser av avkastningspåverkan från hållbarhetsparametrar generellt, där utsläpp av växthusgaser är en del. Genom arbetet vill vi få en bättre förståelse för hur vår förvaltningsmodell kan utvecklas i framtiden.

⁸ Läs mer om vad som ingår i de olika scopen i avsnittet om Klimatavtryck.

En av utmaningarna för oss som kapitalägare är att få tillgång till relevant data. Som ett led i detta arbete uppmanade vi, tillsammans med Swedbank Robur och Alecta, till bättre klimatredovisning av Stockholmsbörsens bolag. Detta har följts upp med ett möte mellan de olika organisationerna och dialogen fortgår.

Klimatavtryck

Utsläpp av växthusgaser delas in i Scope 1, Scope 2 och Scope 3 scope i enlighet med den internationella standarden för mätning, hantering och rapportering av växthusgasutsläpp, Greenhouse Gas Protocol.

- Scope 1 är de direkta utsläppen från organisationens egen verksamhet
- Scope 2 är de utsläpp som härrör från organisationens inköp av energi
- Scope 3 är de indirekta utsläppen från inköp av varor och tjänster

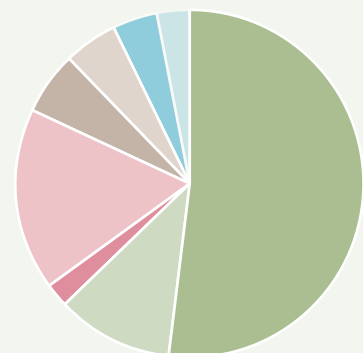
Utsläpp från den egna verksamheten

Beräkningarna av klimatavtrycket från den egna verksamheten inkluderar vatten-, el- och värmeförbrukning samt köldmedia från KPA Pensions verksamhetslokaler. Utsläpp från papper, trycksaker och kaffe inkluderar också, och det gör även tjänsteresor med flyg, taxi och tåg samt bilresor med KPA Pensions leasade bilar och anställdas bilar som körs i tjänsten. För utförligare beskrivning av beräkningsmetoder, se KPA Pensions Års- och hållbarhetsrapport 2019.

Fördelning av våra utsläpp 2019 (ton CO ₂ e)	
Resor (flyg och tåg)	24 (53,3)
Bilresor	9,8 (11,6)
Taxi	2,2 (2,1)
Värme	13,8 (17,8)
Verksamhetsel	4,5* (6)
Trycksaker och papper	3,5 (5,3)
Kaffe	2,9 (4,1)
Köldmedia	3,7 (3,3)
Vatten	0,15 (0,2)
Totalt	65 (104)

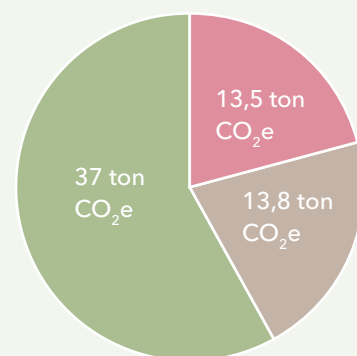
* Marknadsbaserad 4,5, Platsbaserad 7

Fördelning av utsläpp per aktivitet (marknadsbaserade utsläpp)

- Resor (flyg och tåg): 37 %
- Bilresor: 15 %
- Taxi: 3 %
- Värme: 21 %
- Verksamhetsel: 7 %
- Trycksaker och papper: 6 %
- Kaffe: 5 %
- Köldmedia: 6 %
- Vatten: 0 %

Fördelning CO₂e per scope

- Scope 1, 21 % (14 %)
- Scope 2, 21 % (17 %)
- Scope 3, 58 % (69 %)

Aktieportföljens koldioxidavtryck

Koldioxidavtrycket i AkAktieportföljens koldioxidavtryck

Koldioxidavtrycket i aktieportföljen påverkas av dess sammansättning och hur bolagen arbetar med att sänka sina avtryck, vilket KPA Pension försöker påverka genom bolagsdialoger.

Indikatorer ⁹	TCFD indikatornamn	2019	2018	2017
Totala koldioxidavtryck, ton CO ₂ e	Total Carbon Emissions	448 572	501 843	557 307
Koldioxidintensitet, ton CO ₂ e/ aktieportföljens marknadsvärde mnkr	Carbon Footprint	5,7	8,6	9,2
Koldioxidintensitet, ton CO ₂ e/ ägarandel av bolagens omsättning mnkr	Carbon Intensity	10,5	13,6	17,4
Koldioxidintensitet, viktat medeltal, ton CO ₂ e/ mnkr	Weighted Average Carbon Intensity	7,6	10,9	14,3

KPA Pension redovisar aktieportföljens koldioxidavtryck med följande indikatorer:

- Totala koldioxidavtryck, ton CO₂e. Visar det totala koldioxidavtrycket för aktieportföljen utifrån ägd andel av bolagens sammanlagda utsläpp.
- Koldioxidintensitet, ton CO₂e/ aktieportföljens marknadsvärde mnkr. Visar totala koldioxidavtryck i förhållande till aktieportföljens marknadsvärde.
- Koldioxidintensitet, ton CO₂e/ ägarandel av bolagens omsättning mnkr. Visar totala koldioxidavtryck per miljoner kronor i omsättning.
- Koldioxidintensitet, viktat medeltal, ton CO₂e/ mnkr. Visar portföljens exponering av koldioxidintensiva bolag, där summan av bolagens andel i portföljen (baserat på marknadsvärde) multipliceras med bolagens koldioxidintensitet i förhållande till omsättning.

⁹ Nyckeltalen visar en ögonblicksbild av hur aktieportföljens växthusgasutsläpp ser ut. Observera att måttet inte visar investeringarnas totala klimatpåverkan. Beräkningarna är inte heltäckande och omfattar inte heller alla indirekta utsläpp. Beräkningen av aktieportföljen är baserad på senast tillgängliga data från MSCI och omfattar utsläpp motsvarande scope 1 och 2 enligt Greenhouse Gas (GHG) Protocol. Utsläppen av växthusgaser mäts i koldioxidequivalerter (CO₂e) vilket gör det möjligt att mäta olika växthusgaser på samma sätt. Mätningen omfattar alla noterade svenska och utländska bolag i aktieportföljen per 31 december 2018. Beräkning grundas på data i USD vilket påverkar redovisade resultat i SEK.

Bilaga 1

KPA Pension har i arbetet med att analysera sitt klimatarbete använt de förslag som finns i TCFD:s rekommendationer.

Styrning

I avsnitt om styrning ingår att beskriva hur ledningen bedömer och hanterar klimatrisker och möjligheter samt vilken kunskap och tillsyn styrelsen har i dessa frågor.

a. Beskriv styrelsens tillsyn över klimatrelaterade risker och möjligheter.

1. Process och hur ofta styrelsens och/eller styrelsens kommittéer (revison, risk, andra) informeras om klimatrelaterade frågor.
2. Om styrelsen och/eller styrelsens kommittéer tar hänsyn till klimatrelaterade frågor när de ser över strategier, större förändringar, risk management, översyn av implementering av strategier och avkastning etc.
3. Hur styrelsen övervakar utvecklingen gentemot mål för klimatrelaterade frågor.

b. Beskriv ledningens roll i att bedöma och hantera klimatrelaterade risker och möjligheter. Följande information kan inkluderas:

1. Om organisationen har tilldelat klimatrelaterade ansvarsområden till ledningen och om så är fallet huruvida sådana ledande befattningar rapporterar till styrelsen eller ett styrelseutskott och om dessa uppgifter innefattar bedömning och/ eller hantering av klimatrelaterade frågor.
2. En beskrivning av organisationsstruktur.
3. Vilka processer som finns för att informera ledningen om klimatrelaterade frågor.
4. Hur ledningen övervakar klimatrelaterade frågor.

Strategi

I strategiavsnittet ingår att rapportera om aktuell och potentiell påverkan av klimatrelaterade risker och möjligheter på organisationers affär, strategi och finansiell planering. För Andra Folksam som kapitalägare innebär att risker och möjligheter ska identifieras och beskrivas utifrån fondens investeringsstrategi.

c. Beskriv vilka klimatrelaterade risker och möjligheter som organisationen har identifierat på kort, medel och lång sikt.

1. Organisationens ska tillhandahålla följande information:
  - i. En beskrivning av vad de anser vara relevanta kort, medium och långa tidshorisonter, då hänsyn tagits till organisationens tillgångar eller infrastruktur och det faktum att klimatrelaterade aspekter ofta manifesteras över längre tidshorisonter (medium till lång tid).
  - ii. En beskrivning av specifika klimatrelaterade aspekter som potentiell kommer att ske inom respektive tids horisont (kort, medium och lång) som kan ha en materiell finansiell påverkan på organisationen.

iii. En beskrivning av de processerna som finns för att bestämma vilka risker och möjligheter som kan ha en materiell finansiell påverkan på organisationen.

2. Organisationer skall överväga att tillhandahålla en beskrivning av deras risker och möjligheter per sektor och/eller geografier. I beskrivningen av klimatrelaterade aspekter ska organisationer referera till Tabell A1 och A2 (Exempel på klimatrelaterade risker och möjligheter och deras potentiella finansiella påverkan).

d. Beskriv påverkan av klimatrelaterade risker och möjligheter på organisationens affär, strategi och finansiella planering.

1. Kapitalägare skall beskriva hur klimatrelaterade risker och möjligheter är integrerade i relevanta investeringsstrategier. Detta kan beskrivas utifrån hela fondens perspektiv, eller investeringsstrategi eller individuella investeringsstrategier för olika tillgångsslag.

e. Beskriv motståndskraften hos organisationens strategier är för olika klimatrelaterade scenarios, inklusive ett tvågraders eller lägre scenario.

1. Organisationer skall beskriva hur motståndskraftiga deras strategier är till klimatrisker och möjligheter, hänsyn tagit till en omställning till en "lower-carbon economy" som är i linje med ett tvågraders scenario eller lägre och då det är relevant för organisationen, scenarios med ökade fysiska klimatrelaterade risker.

2. Organisationer skall överväga att diskutera:

- i. Var de tror att deras strategier kommer att påverkas av klimatrelaterade risker och möjligheter.
- ii. Hur deras strategier kan komma att ändras för att adressera potentiella risker och möjligheter.
- iii. Klimatrelaterade scenarios och deras tidshorisont(er).

3. Kapitalägare som gör scenarioanalys skall överväga att ge en diskussion om hur klimatrelaterade scenarios används, för att informera om investeringar i specifika tillgångsslag.

Riskhantering

I detta avsnitt ska organisationen beskriva hur de identifierar, bedömer och hanterar klimatrelaterade risker och möjligheter och hur dessa är integrerade i organisationens övergripande riskhantering. Kapitalägare ska även beskriva dialogaktiviteter med portföljbolag och hur den totala portföljen är positionerad gentemot en omställning till ett lågkoldioxidsamhälle.

f. Beskriv organisationens process för att identifiera och bedöma klimatrelaterade risker. En viktig aspekt är i denna beskrivning är hur organisationen bestämmer den relativa betydelsen av klimatrelaterade risker i relation till andra risker.

1. Organisationer skall beskriva om de tar hänsyn till nuvarande och kommande regleringskrav relaterade till klimatförändring (t.ex. utsläpps begränsningar) och andra relevanta faktorer.

2. Organisationer skall överväga att rapportera om:

- i. Processer för att bedöma den potentiella storleken och påverkan (size and scope) på identifierade klimatrisker.
- ii. Definitioner på riskterminologin som används eller referens till existerande klassificerings ramverk.

3. Kapitalägare skall beskriva, där så är befogat, dialogaktiviteter med portföljbolag för att uppmuntra bättre rapportering och praxis relaterat till klimatrisker för att förbättra tillgängligheten av data och kapitalägarers möjligheter att bedöma klimatrelaterade risker.

g. Beskriv organisationens processer för att hantera klimatrelaterade risker.

1. Organisationer skall beskriva sina processer för att hantera klimatrelaterade risker, inklusive hur de tar beslut om att mitigera, överföra, acceptera eller kontrollera dessa risker.
2. Dessutom, skall organisationer beskriva sina processer för att prioritera klimatrelaterade risker, inklusive hur bedömningen av betydelsen görs inom organisationen.
3. Organisationerna skall adressera de risker som är relevanta som beskrivs i Tabell A1 och A2, då processen för att hantera klimatrisker beskrivs.
4. Kapitalägare skall beskriva hur de bedömer att deras totala portfölj är positionerad gentemot en omställning till "lower carbon" energiutbud, produktion och användning. Detta kan inkludera en förklaring av hur kapitalägaren aktivt förvaltar portföljernas positioner i relation till omställningen.

h. Beskriv hur processer för att identifiera, bedöma och hantera klimatrelaterade risker är integrerade i organisationens övergripande riskhantering.

1. Organisationer skall beskriva hur deras processer för att identifiera, bedöma och hantera klimatrelaterade risker är integrerade i organisationens övergripande riskhantering. Mätetal och mål i detta avsnitt ska organisationen rapportera om mätetal och mål som används för att bedöma och hantera relevanta klimatrelaterade risker och möjligheter då sådan information är betydelsefull.

Mål & mätetal

I detta avsnitt ska organisationen rapportera om mätetal och mål som används för att bedöma och hantera relevanta klimatrelaterade risker och möjligheter då sådan information är betydelsefull.

i. Rapportera de mätetal som används av organisationen för att bedöma klimatrelaterade risker och möjligheter i linje med dess strategi och risk management process.

1. Organisationer skall tillhandahålla nyckelmätetal som används för att mäta och hantera klimatrelaterade risker och möjligheter, som beskrivs i Tabell A1 och A2.
2. Organisationer skall överväga att inkludera mätetal om klimatrelaterade risker som associeras med vatten, energi, markanvändning och avfall där de är relevant och möjligt.
3. Där klimatrelaterade aspekter är betydelsefulla ska organisationer överväga att beskriva om och hur relaterade mätetal är inkluderat i kompensationspolicyer (remuneration policies).
4. Då det är relevant skall organisationer ge sitt interna koldioxidpris och klimatrelaterade möjlighets mätetal som t.ex. inkomster från produkter och tjänster som designats för en låg-fossil ekonomi. Mätetal skall ges för bakåt i tiden för att möjliggöra en trendanalys. Utöver detta, om det inte är uppenbart, skall organisationer ge en beskrivning på metoderna som används för att beräkna eller uppskatta klimatrelaterade mätetal.

5. Kapitalägare skall beskriva mätetal som används för att bedöma klimatrelaterade risker och möjligheter i varje fond eller investeringsstrategi. Då det är relevant skall kapitalägare också beskriva hur dessa mätetal har förändrats över tid. Där så är lämpligt skall kapitalägare ge mätetal som används för investeringsbeslut och uppföljning.

j. Rapportera Scope 1, Scope 2 och om det är lämpligt Scope 3 växthusgas (GHG) utsläpp, och de relaterade riskerna.

1. Organisationen skall tillhandahålla sitt Scope 1 och Scope 2 utsläpp av växthusgaser och, om lämpligt, Scope 3 utsläpp och relaterade risker. Växthusgasutsläpp skall beräknas i linje med GHG Protocols metodologi för att möjliggöra aggregering och jämförbarhet mellan organisationer och jurisdiktioner. Om lämpligt skall organisationer överväga att lämna relaterade allmänt accepterade industrispecifika intensitetsmått.
2. Växthusgasutsläpp och associerade mätetal skall tillhandahållas bakåt i tiden för att möjliggöra trendanalys. Då det inte är uppenbart vilken metodologi som används för att beräkna eller uppskatta ska dessa anges.
3. Kapitalägare skall tillhandahålla koldioxidintensitet (viktat medeltal), då data finns tillgängligt eller kan uppskatta, för varje fond eller investeringsstrategi. Utöver detta kan kapitalägare tillhandahålla andra mätetal som de anser är betydelsefulla för beslutsfattande inklusive en beskrivning av metodologin.

k. Beskriv målen som används av organisationen för att hantera klimatrelaterade risker och möjligheter och avkastning gentemot målen.

1. Organisationer skall beskriva sina klimatrelaterade mål som de som relaterad till växthusgasavtal, vattenanvändning, energianvändning etc, i linje med förväntade regulatoriska krav eller markandsbegränsningar eller andra mål. Andra mål kan inkludera effektivitets eller finansiella mål, tolerans för finansiell förlust, undvikande av växthusgasutsläpp genom produktens livscykel, eller mål för nettoomsättning av produkter och tjänster som designats för en låg-fossil ekonomi.
2. I beskrivningen av sina mål skall organisationer överväga att inkludera följande:
  - i. Om målet är absolut eller intensitetsbaserat
  - ii. Tidshorisonten för vilket målen är satta
  - iii. Nyckelindikatorer (KPI:er) som används för att bedöma framstegen som görs gentemot målen. Då det inte är uppenbart skall organisationen uppge en beskrivning av vilka metoder som använts för att beräkna mål och åtgärder